

Léčebná hypnóza a církvev

/ Petr Živný / 9. července 2021

Ilustrační foto

Autor: archiv autora

Autor článku je klinický psycholog-psychoterapeut, hypnolog, prezident Mezinárodního centra výzkumné a aplikované hypnózy (ICEAH) v Miláně a externí učitel na katedře psychologie FFUK v Praze, kde učí předmět „Autoregulační techniky a hypnóza“.

Pod léčebnou hypnózou rozumíme verbální i neverbální působení terapeuta na pacienta, který se nachází ve stavu transu. Může se jednat o přímé slovní jazykové sdělení, anebo o mluvu prostřednictvím podobenství, alegorií, metafor, hyperbol atd., kterými se i Ježíš obracel na své posluchače. (Mk 4,33-34). Stav transu nastane již samotnou verbální či nonverbální komunikací a může být zesílen rytmickou hudbou, pohybem, vonnými látkami apod.

Vycházíme z předpokladu, že jsme to, co myslíme, co si představujeme, po čem toužíme a sníme. To má tendenci se v nás uskutečnit (autosugesce). Psychické procesy jsou úzce spojené s naším tělem (psychosomatické medicína), a tak negativní emoce strachu, ohrožení, studu se mohou projevit např. zvýšenou srdeční a dechovou činností, pocením, bolestí hlavy či střev, tíhou na hrudníku či nadýmáním a meteorismem.

Při velmi silném zatížení psychiky, může dojít i k vomitu, diaree, třesu, paralýze či momentální ztrátě vědomí. Pozitivní slovní sugestivní působení ve stavu transu, tedy hypnóza, naopak vede k vyvolání dobrých emocí (radost, smích, harmonie, vyrovnanost), které vytváří uvolnění těla i mysli, vede ke zbavování nežádoucích představ, posiluje sebedůvěru a životní jistotu a odstraňuje komplexy méněcennosti i jiné psychické bloky.

Je třeba zdůraznit, že při sugestivním působení terapeuta neztrácí nikdy pacient vědomí a neudělá nic, co by odporovalo jeho etickému kodexu. A to při jeho hlubokém stavu transu. Pokud ztratí vědomí, znamená to, že usnul, a tudíž ztratil kontakt s terapeutem. Hypnózou tedy nelze manipulovat a působit proti vůli člověka, když on sám nechce. Pokud k něčemu takovému došlo, není díky hypnotickým technikám, nýbrž je to dané psychikou jedince, který se vědomě či nevědomě nedokáže bránit, viz případy sexuálního zneužívání, o kterých se v poslední době u nás často mluví.

Bohužel některé zábavné pořady ve sdělovacích prostředcích se snaží zaujmout diváky a posluchače tím, že představují hypnotizéra jak toho, který dokáže libovolně manipulovat s hypnotizovaným jedincem. Tato hypnotická show využívají sice některých hypnotických technik, ale většinou jsou předem domluvená, používají iluzionismus i jiné triky a podvody. Dochází vlastně ke klamání lidí. Následkem toho se vytvoří strach z hypnózy a rozpaky, když tyto techniky mají být použity v léčbě různých psychosomatických nemocí či při hypnotické analgesii, která nemá žádné vedlejší účinky jako léky. Ovšem to se týká pouze asi 20 % lidí z populace, které mohou dosáhnout hlubokého transu. Naopak asi 15 % lidí vykazuje silné rezistence a zbytek dělíme mezi střední a lehký trans. Na hloubce transu se podílí celá řada faktorů, ovšem důležitou roli hraje důvěra v terapeuta a víra v uzdravení, o které mluví i Ježíš (např. L 18,31-43).

Někdy se poukazuje na to, že hypnotizovaná osoba si vůbec nepamatuje, co při hypnóze dělala (tzv. spontánní hypnotická amnézie). Jedná se o věci, které ji nijak neohrožily a nebyly v rozporu s jejím hodnotovým systémem, protože jinak by

otevřela oči a vrátila se sama do stavu normální psycho-fyzické aktivity. Je to jev, který se objevuje zcela mimořádně a týká se osob, které dosáhnou velmi hlubokého transu. Když jim terapeut připomene slova, která řekl, rozpomenou se na ně.

Jinou námitkou jsou tak tzv. hypnotické věkové regrese, při kterých pacient v transu popisuje život či životy před narozením. V tomto případě se jedná o čistou fantazii (konfabulace), která nemá žádný reálný základ. Dosud nikdo vědecky na základě této rekonstrukce nedoložil nějaký život před narozením. Procento hypnotizovaných osob, které dokáží život či životy před narozením v hypnóze popsat není velké. Obsah takového sdělení může být užitečný pro psychoterapeuta z psychodiagnostického hlediska.

Na hypnózu lze tedy pohlížet jako na druh lidské komunikace, která se objevuje v nejrůznějších situacích našeho života, především pak od nepaměti při různých rituálech a náboženských kultech. Léčebná hypnóza vychází ze předem stanovené diagnózy a řídí se určitou strategií, která má vést k uzdravení pacienta. Aplikace je velmi široká a týká se nejen psychoterapie (deprese, stavy úzkosti, panické ataky, fobie, obsese, poruchy přijímání potravy, závislosti na návykových látkách atd.), psychosomatické medicíny, sexuologie, ale její použití je i v chirurgii a ve stomatologii, kde nahrazuje farmakologickou analgezií. To je zvláště důležité v případech, kdy pacient trpí alergií a léky na umrtvení nemůže použít.

Existuje však použití hypnózy i ve sportu, kosmonautice a v učení, především pak cizích jazyků.

Přes široké použití a výhody hypnózy, existují některé náboženské skupiny, které léčebné použití hypnózy zakazují. Patří mezi ně některé náboženské sekty jako např. svědkové Jehovovi, scientologická církev atd. I v katolictví se objevují názory, že použití autogenního tréninku či hypnózy nelze doporučit, protože je to zahrávání s démonem. Tato mylná tvrzení však vůbec neodrážejí oficiální stanovisko katolické církve a magisteria, nýbrž jsou plodem neznalosti a někdy i záměrného strašení. Římskokatolická církev nikdy oficiálně nezakázala použití hypnotických technik. Je pravda, že

v minulosti vůči hypnóze byla velmi opatrná a obezřetná. Ale i v době, kdy hypnóza byla omylem zaměňována s živočišným magnetismem (Mesmer), 23. 6. 1840 prohlašuje Svaté Oficium a opakuje víceméně to samé i 28. 6. 1847, že tato technika není zakázána, jestliže sleduje léčebné účely.

Papež Pius XII. ve svém projevu 8. 1. 1956 mimo jiné prohlásil: „Sebeuvědomění může být změněno skrze umělé prostředky. Tohoto výsledku lze dosáhnout použitím narkotik nebo hypnózy (která může být považována jako psychické analgetikum), což neznamena žádný rozdíl z morálního hlediska... V otázce, která nás nyní zajímá, se jedná o hypnózu praktikovanou spolu s léky sloužícími ke klinickému účelu, při dodržování preventivních opatření, které věda a lékařská etika žádají.“ Významné je i prohlášení „ex cathedra“ papeže Pia XII. z roku 1957 a 1958, ve kterém se vyjadřuje k problematice utišení bolestí a k použití narkózy. Byl překonán názor „budeš rodit v bolestech“ a tudíž trpět, a tak se otevřela brána k chemické anestezii, ve které mohly probíhat chirurgické zákroky. Nejprve to byl rajský plyn, éter a chloroform. Mohla se umrtvit jenom část těla anebo osoba pozbyla na určitou dobu vědomí. Papežové Wojtyła a nedávno i Bergoglio se podrobili chirurgickým operacím v bezvědomí pomocí narkózy. Hypnóza ovšem není to samé, co narkóza, protože během ní je osoba stále ve stavu bdělém, i když dočasně může ztratit smyslové cití. Na rozdíl od narkózy ovšem bez vedlejších účinků. I když je možné bezbolestně rodit v hypnóze a stejně tak operovat slepé střevo či vyjmout tumor ze zad, v praxi se jedná o jednotlivce, kteří mají hlubokou schopnost se ponořit do velmi intenzivního transu. Daleko širší aplikace hypnotických technik je v psychoterapii, kdy stačí stav lehkého a středního transu. Následující papežové už necítili potřebu, aby se k otázce hypnózy vyjadřovali.

V Itálii, včetně samotného Říma, jsou desítky kněží – psychologů a lékařů – kteří s úspěchem aplikují hypnózu, především v psychoterapii. Jedním z nich je i známý klinický psycholog a kněz z Říma, P. prof. Dr. Aurelio Pacciolla, autor knihy o hypnóze (ISBN 88-215-2730-1), který též přednášel na

papežských univerzitách Marianum, Regina mundi a Augustinianum.

V České republice je nejznámějším hypnologem, kněz, psychiatr-psychoterapeut, P. prof. MUDr. ThDr. Max Kašparů, Ph.D., O.Praem., autor publikace „Hypnóza, pastorální kauza“ (ISBN 80-86855-13-5). I on ve své práci legitimuje hypnotické techniky a doporučuje je do křesťansky orientované pastorální péče. Kašparů je také významným členem výboru Sekce pro hypnózu Psychiatrické společnosti ČLS JEP.

Křesťansky smýšlejícím osobám lze tedy léčebnou hypnózu vše doporučit, ovšem s tím, aby se obraceli na skutečné odborníky s výcvikem v hypnóze - lékaře a klinické psychology.